

Folkhälsorådet i Mölndals stad

Verksamhetsberättelse 2016

För arbete och mångfald i Mölndal

Föräldrar emellan VÅREN 2016

Inspiration och utbildningar för dig som är förälder eller annan vuxen som lever nära barn och ungdomar.

Inspirationskväll
Tisdag 4 april kl. 18.00
Plats: Annerst, Mölndals stadshuset

Kurser och handledning
Tisdag 12 april kl. 18.00-19.30 kl. 80, 150, 225, 300 kr
Plats: Stadshuset, Mölndals stadshuset

Yoga för förälder & barn
Tisdag 16 april kl. 18.30-19.30 kl. 140, 210, 280, 350, 420 kr
Plats: Annerst, Mölndals stadshuset

Folkhälsa i Mölndal Hösten 2016

Välkommen att delta i någon av våra inspirerande aktiviteter i Mölndal. Många bra möjligheter som är gratis och för dig som vill veta mer om något, kontakta temarensare Jessica Dahlström på 031 315 14 79

Medicinsk Yoga
Tisdag 10.15-11.30
Start: måndag 8 september
Plats: Aktivitet, Drottninggatan

Vattengympa - kurs
Tisdag 10.30-11.30
Start: onsdag 14 september, 10 veckor, sista 2 november (höstlov)
Plats: Aktivitet, Drottninggatan

Från Kvarnbyn till Lackarebäck - vatten och hälsoråd
Tisdag 14 september kl. 11.00-13.00
Plats: Samling, Kvarnbyströkan

VÄLFÄRDSRAPPORT Mölndal 2016

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN
Mölndals stad

Hållbarhetsveckan i Mölndal 16-23 april 2016

Mölndal har en vision om att vara en hållbar stad. Men vad innebär en hållbar stad? Hur når vi dit och hur kan du vara med? Med Hållbarhetsveckan vill vi synliggöra lokala initiativ och öka medvetenheten kring hållbar utveckling - för oss och för framtida generationer.

I april arrangeras Hållbarhetsveckan i Mölndal för tredje året i rad. Förra årets Hållbarhetsvecka samlade ca 100 programpunkter med allt från utställningar och filmvisning till workshopar och stöttgrupp. Vår du med?

Nu kör vi igen - häng på! Lokala föreningar, företag, skolor, kommunala verksamheter, trossamfund, politiker och privatpersoner är välkomna att bidra med evenemang.

*Inspirationsträffar den 2 februari
Med lunch eller kvällsfika*

Innehåll

Folkhälsoarbetet i Mölndal.....	3
Insatser 2016.....	5
Fokusområde: Delaktighet, inflytande och jämlik hälsa.....	5
Fokusområde: Barn och unga	8
Fokusområde: Åldrande med livskvalitet	10
Fokusområde: Goda levnadsvanor – Drogförebyggande arbete.....	13
Fokusområde: Utveckling och strategiska insatser	15
Ekonomisk redovisning 2016.....	17
Ledamöter i folkhälsorådet	18

Folkhälsoarbetet i Mölndal

Lokal förankring

Ett framgångsrikt folkhälsoarbete förutsätter lokal förankring och bred samverkan mellan olika parter såsom kommunal verksamhet, primärvård, tandvård, studieförbund, församlingar, föreningar och andra organisationer och med enskilda mölndalsbor. Folkhälsoarbetet syftar till att god hälsa fysiskt, psykiskt, socialt och mentalt. Det omfattar insatser som rör livsvillkor, livsmiljö och levnadsvanor.

Avtal för samverkan förnyas

Som grund för arbetet tecknas avtal mellan Mölndals stad och Hälso- och sjukvårdsnämnden. Här regleras bland annat gemensam finansiering och prioritering. Avtalet anger också att samverkan ska ske i ett folkhälsoråd med förtroendevalda från staden och från hälso- och sjukvårdsnämnden. Folkhälsorådets uppgift har varit att följa mölndalsbornas hälsa, sprida kunskap om hälsa och levnadsvillkor och att ta initiativ till olika insatser. En annan roll är att samordna och utvärdera folkhälsoarbete, liksom att vara huvudman för utvecklingsprojekt där flera parter samverkar.

Det rådande avtalet avslutas 2016 och nytt avtal har arbetats fram under året. Det är tecknat för 2017-2020. Det nya avtalet betonar inriktningen social hållbarhet och att det gemensamma arbetet leda till minskade skillnader i hälsa.

Nya lokala arenor

I Mölndal har nätverket kring Hälso- och sjukvårdsnämnden varit viktig mötesplats för lokal samverkan. Under året har styrgruppen diskuterat nya arbetsformer för fortsatt samverkan kring det hälsofrämjande uppdraget. Från 2017 knyts en ännu större del av det konkreta folkhälsoarbetet närmare både befolkningen och lokala aktörerna i olika stadsdelar. Inför den förändringen har Balansens programaktiviteter trappats ned under året. En del kommer att finnas kvar i bibliotekens sammanhang och andra formas på nytt sätt nästa år.

I fokus är jämlik hälsa och fullföljda studier

Det lokala folkhälsoarbetet knyter an till det nationella målet för folkhälsoarbetet - **Att skapa förutsättningar för en jämlik hälsa** - och till de nationella målområdena. På regional nivå har den regionala folkhälsopolicyns utmaningar för folkhälsa varit vägledande. Västra Götalandsregionen har under året lyft fram vikten av **fullföljda studier**. Det kommer att vara fokusområde för hela VGR-organisationens arbete under 2017.

Folkhälsorådet blir mera strategiskt

Folkhälsorådet och kommunstyrelsen har pekat ut fyra prioriterade fokusområden för det lokala arbetet (kommunstyrelsen 2009). Dessa områden låg som grund för verksamhetsplan 2016, tillsammans med insatser för att öka folkhälsoperspektivet i styrning och ledning.

- Delaktighet, inflytande och jämlik hälsa
- Barn och unga
- Goda levnadsvanor
- Åldrande med livskvalitet.

Under året som gått har rådet arbetat för att utveckla en mera strategisk roll. Rådet har också fört diskussioner utifrån Vårdförhållanden 2016 och som ett resultat kommer frågan om **stärkt tillit** att lyftas från 2017. Viktiga aspekter blir delaktighet och möjlighet att påverka, liksom att ha tillgång till sociala sammanhang. Den psykiska hälsan sätts i fokus.

Redovisning av verksamhet 2016

Redovisning av rådets verksamhet 2016 sker per fokusområde. Budgeten omfattade sammanlagt 1 462 000 kr, varav 20 000 kr var den andel av överskott från året innan som hälso- och sjukvårdsnämnden bidragit med.

Budgeten har finansierat utåtriktad verksamhet samt en tjänst som folkhälsoplanerare. Ytterligare 50 % tjänst som samordnare, liksom tillfälliga personalförstärkningar, lokaler och administrativa kostnader har ingått.

Innehållet i den här verksamhetsberättelsen ligger som underlag för den redovisning som lämnas till hälso- och sjukvårdsnämnden i januari 2017.

Insatser 2016

Fokusområde: Delaktighet, inflytande och jämlik hälsa

Fler mölndalsbor ska uppleva miljö och bemötande som främjar delaktighet o hälsa - Jämställd hälsa mellan kvinnor och män
Ökad delaktighet och gemenskap när offentlig och ideell sektor samverkar

Insats	Form	Händelser under 2016
Jämlik hälsa - icke diskriminering 50 000 kr	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt ansökan hos ESF beviljades. • Projekt FRAMM – FöR Arbete och Mångfald i Mölndal startade september 2016. • Samtliga chefer i staden samt ca 90 nyckelpersoner utbildas i mänskliga rättigheter och icke diskriminering. • Folkhälsoarbetet bidrar med delprojektledare, 30% sept-dec. 	<p>Ansökan utarbetades hösten 2015 som en följd av en längre process kring frågor om bemötande och icke-diskriminering. Projektet startade hösten 2016 och avslutas i juni 2018. Summering och utvärdering sker hösten 2018. Externa utbildare och utvärderare är knutna till projektet, som innehåller både utbildning och handledning för chefsgrupper samt vissa praktiska moment där medarbetare involveras. Syftet är att nå ökad kunskap och förändrade attityder.</p> <p>Redan 2014 gjordes en översiktlig inventering av hur stadens förvaltningar arbetar med hbtq-frågor. Under våren 2015 fortsatte arbetet. Tre fokusgrupper genomfördes på temat jämlikt bemötande och icke-diskriminering. Anställda inom olika verksamheter deltog, t ex bibliotek, förskola, socialtjänst. Samtalen gav underlag för en workshop med bl a verksamhetsutvecklare kring behoven av ökad kompetensutveckling och samordnat arbete inom staden. Arbetet förankrades i förvaltningschefsgruppen och resulterade i ansökan till Europeiska Socialfonden.</p>
Jämställdhet och jämställd hälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Folkhälsoplaneraren är kontaktperson och deltar i det regionala nätverket runt <i>Strategi för jämställt Västra Götaland</i> 	<p>Mölndals stad har anslutit sig till arbetet med att förverkliga den regionala Strategin för jämställt Västra Götaland 2014-17. Folkhälsoplaneraren är kontaktperson gentemot länsstyrelsen och deltar i det regionala nätverket. Sprider kontinuerligt, via ordinarie kontaktvägar, goda exempel och kunskap om möjliga insatser för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.</p>
LUPP – enkäten 50 000 kr	<ul style="list-style-type: none"> • Förberedelser inför genomförande av LUPP-enkäten nästa år 	<p>Enkäten LUPP – Lokal uppföljning av ungdomspolitiken utformas av myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Planering och förberedelser har påbörjats inför genomförande i åk 8 och år 2 på gymnasiet hösten 2017. Samverkan kommer att ske mellan sju-åtta kommuner. GR anlitas som stöd för samordning och</p>

		analys.
<p>Samhällsarbete i bostadsområden - Bifrostprojektet 25 000 kr</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskt stöd till samhällsarbete i bostadsområden och arbetet i Bifrost 	<p>Folkhälsorådet var drivande bakom initiativet till det som idag är <i>Samhällsarbete i bostadsområden och stadsdelar</i> och som sker i samverkan med boende och fastighetsbolag, med kultur- och fritidsförvaltningen som huvudman. Arbetet syftar till social gemenskap, trygghet och delaktighet. Rådet har därefter gett stöd till arbetet i Bifrost under flera år. Under 2016 har samverkan skett med samtliga fyra områden kring bl a föräldrastöd. Insatser görs också för integration och för möten mellan olika kulturer, generationer och sociala grupper.</p>
<p>Integration</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Möte för att inventera pågående integrationsinsatser • Idé kring hälsoskola 	<p>Folkhälsoplaneraren bidrog i förberedelser, genomförande och summering av en träff med representanter från de flesta av stadens förvaltningar för att inventera alla pågående aktiviteter med syfte att öka förutsättningarna för integration av nya invandrare. En stor mängd insatser sammanställdes och blev ett underlag som låg till grund för fortsatta beslut i stadens styrgrupp för integration (STING).</p> <p>Idén om att erbjuda ”hälsoskola” för nyanlända lyftes in och planering för en sådan i samverkan med samordningsförbundet sker inför 2017.</p>
<p>Ökad samverkan med civilsamhället</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Folkhälsoplaneraren har arbetat med frågan inom ramen för stadens målsamordning. Medverkade vid möte hos GR tillsammans med ideella organisationer • Se även avsnittet Åldrande med livskvalitet 	<p>Folkhälsorådet har lyft frågan om utvecklad samverkan med ideella sektorn och den är nu aktuell inom ramen för stadens övergripande mål. I april arrangerade GR ett seminarium på temat. Från staden deltog tre kommunalråd samt bl a folkhälsoplaneraren. Svenska kyrkan och studieförbund mfl representerade den ideella sektorn. Kunskap gavs via föreläsningar från Forum (intresseorganisation för idéburna organisationer med social inriktning), Göteborgs stad och Räddningsmissionen. Därefter diskuterades både former för samverkan och konkreta insatser. I september anordnades ett kunskapstillfälle i Mölndal för stadens politiker och tjänstemän. parallellt har ett tydligare uppdrag formulerats från politiken inför 2017.</p>
<p>Hälsodisken Balansen och lokalt nätverk 70 000 kr</p> <p>Huvudsaklig finansiering har skett</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Balansen har samordnat program med aktiviteter, föreläsningar och mötesplatser för mölndalsborna • Nätverksträff genomfördes under våren med ett 20-tal 	<p>Hälsodisken Balansen startade 2006 med uppdraget att inspirera och stödja mölndalsborna att göra hälsosamma val. Syftet har varit att ge invånarna tillgång till sociala kontakter, sammanhang och nätverk. Balansen är även samverkansforum med drygt tjugo aktörer i nätverket (t ex primärvård, tandvård, studieförbund, församlingar, pensionärsföreningar, förvaltningar). Balansen har sammansällt ett program varje termin och lämnar en egen verksamhetsberättelse.</p>

<p>via avtal HSN-Kultur o fritidsnämnden. Se även <i>Goda levnadsvanor</i></p>	<p>samarbetsparter för lokal samverkan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rådet har gett ekonomiskt stöd till förstärkt samordning • Folkhälsoplaneraren finns med i styrgruppen och i nätverket. Under året har formerna för fortsatt samverkan varit i fokus. 	<p>Inför 2017 kommer verksamheten att förändras och kopplas dels till det folkhälsoarbete som kommer att utvecklas i stadsdelar, dels till biblioteket respektive till det förebyggande arbetet för äldre. Under året har programmet därför trappats ner. Diskussioner har skett i styrgruppen för att hitta nya former för fortsatt samverkan.</p> <p>Våren 2016 erbjöds en serie föreläsningar på temat <i>Att möta vardagens stress</i>. Föreläsningen <i>Om vår sömn</i> drog drygt 40 besökare. Andra föreläsningar har arrangerats tillsammans med t ex stadsbiblioteket och studieförbund. <i>Alzheimer och andra demenssjukdomar</i> lockade 160 personer, andra föreläsningar 15-50 personer. Under hösten gjordes en enklare programflyer med två föreläsningar, stadsvandringar samt vattengympa och medicinsk yoga. Totalt under året har utbudet i Balansens program haft runt 1440 besök, varav föreläsningarna ca 420 och de fysiska aktiviteterna 945. Besöken är färre än året innan, men utbudet har också minskats. Aktiviteter som Balansen marknadsfört, men inte medverkat till att genomföra ingår inte i statistiken.</p>
--	---	---

Vilka är de viktigaste effekterna (resultat/lärodomar) av insatserna?

Fokus finns nu på att minska skillnader i hälsa, såväl internationellt och nationellt, som på regional nivå. Frågor om mänskliga rättigheter och olika gruppers villkor är aktuella i hela samhället. Det finns både behov och intresse av mera kunskap. Projektet om mänskliga rättigheter kommer rätt i tiden och syftar till att minska diskriminering, öka delaktighet och tillgänglighet för fler, både via bemötande och miljö.

Flera insatser för ökad delaktighet får nu förnyad aktualitet. Den inriktning som vuxit fram under året och som innebär att folkhälsoarbetet blir mera lokalt och knyts närmare samhällsarbetet i olika stadsdelar gör att vi stärker möjligheterna för fler att vara delaktiga. Integrationsarbetet kommer att förstärkas under 2016 och insatser för hälsa och föräldraskap kan vävas in. Sammantaget innebär utvecklingen att folkhälsa och social hållbarhet tydligare blir delar av den ordinarie verksamheten. Arbetet med att stärka samverkan med civilsamhällets och sociala organisationer har gått sakta framåt

Fokusområde: Barn och unga

Barn och ungas psykiska hälsa ska vara god

Insats	Form	Händelser under 2016
<p>Föräldrastöd 130 000 kr</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Föräldrar Emellan – vår- och höstprogram med föreläsningar och information • Nätverksmöten för planering av programmet • Föreläsningar kring Projekt Perfekt, hur utseendekultur påverkar barn och unga samt samverkan med skola, fritidsgård och föreningar • Stöd till mötesplats på stadsbiblioteket för föräldrar med barn under 1 år. • Fyra föräldrastödskurser - Ditt kompetenta barn, i samverkan med SV. • Samordning inför utbildning av ledare för föräldrastöd enligt Jesper Juuls teorier. Samverkan med förskolor i Bifrost. Första av fyra planerade träffar med föräldrar genomförda. • Samordnare för arbetet 	<p>Folkhälsorådet erbjuder generellt föräldrastöd för föräldrar som vill utvecklas i sin föräldraroll. Det sker i samverkan med studieförbund och föreläsare. I programbladet <i>Föräldrar Emellan</i> marknadsförs även andra former av föräldra-/familjestöd. En samordnare har arbetat ca 25 % med planering, marknadsföring och praktiskt genomförande.</p> <p>Våren 2016</p> <ul style="list-style-type: none"> • Två kurser för föräldrar med barn i åldern 2-10 och en kurs för tonårsföräldrar, totalt drygt 20 deltagare. Kurserna var uppskattade av föräldrarna. I grupper kring yngre barn blir de oftast mer diskussioner. • I samverkan med St Lukas ordnades en föreläsning med Joakim Lamotte -<i>Sveket från Vuxenvärlden</i>. Det kom 45 personer varav 7 var män. Föreläsningen handlade om vikten att visa civilkurage och att vara bra förebilder för yngre generationer och vilka konsekvenser det får när så inte är fallet. • Stadsbibliotekets serie Ge ditt barn 100 möjligheter hade tre föreläsningar: <i>Från tidig kommunikation till språkande barn, Rimma, ramsa, sjung och dansa med din baby</i> samt <i>Stjärnfamiljsjuridik</i>. Sammanlagt 32 besökare. • Yoga för barn & föräldrar testades vid fem tillfällen och blev lyckat. 11 föräldrar deltog och tyckte att det var givande att gå på aktivitet tillsammans med barnen. <p>Hösten 2016</p> <ul style="list-style-type: none"> • Två kurser för föräldrar med små barn. Kurs för tonårsföräldrar genomfördes ej. • Föreläsning <i>Projekt Perfekt</i> med Kristina Holmqvist Gattario om utseendekulturen och hur föräldrar kan uppmuntra barn att trivas med sina kroppar, 35 besökare. • Stadsbiblioteket hade tre föreläsningar: <i>Språket och boken, Aktiva val</i> samt <i>Små barn och skärmtid</i>. Det kom sammanlagt 40 personer • Kursen Prep, friskvård för parrelationen, har genomförts av familjerådgivningen. Rådet har bekostat kursböcker. <p>Samverkan sker med förskolan i Bifrost kring föräldrastöd vid ordinarie föräldramöten. Länsförsäkringar bidrar till utbildning av ledare.</p>

Vilka är de viktigaste effekterna (resultat/lärdomar) av insatserna?

Generellt föräldrastöd är en samhällsekonomiskt god satsning som forskningen visar har effekt på både barns och föräldrars psykiska hälsa. Det är dock en utmaning att finna former som attraherar och fungerar för föräldrar. Undersökningar har visat att föräldrar är intresserade av stöd, gärna via webb och i specifika frågor, men har svårt att hitta information om utbudet. De kurser som erbjudits föräldrar med barn upp till 10-årsåldern har lockat totalt ett 20-tal deltagare och genomförts som planerat. Tidigare har efterfrågan på stöd varit stor bland föräldrar med tonårsbarn, men där var intresset mindre i år. Föreläsningar och inspirationskvällar har lockat totalt runt 150 besökare. En kurs i yoga för barn och vuxna tillsammans, gav positiva erfarenheter.

En modell med att integrera föräldrastöd vid ordinarie föräldramöten i förskolan testas, men ännu är det för tidigt att utvärdera konceptet. Under 2017 kommer folkhälsoarbetet att knyta an till samhällsarbetet i fyra stadsdelar. Tanken är att där kunna fånga föräldrars behov och tillsammans med dem utforma insatser som upplevs relevanta. Det finns också behov av att möta invandrade föräldrar i dessa frågor. Film, webb och sociala medier är verktyg som vore spännande att använda mera för att nå dagens föräldragrupper.

Fokusområde: Åldrande med livskvalitet

Äldre ska vara trygga i sitt närområde och kunna välja ett aktivt liv

Insats	Form	Händelser under 2016
Tillsammans för äldres hälsa och välbefinnande 15 000 kr	<ul style="list-style-type: none">• Den process som inleddes 2015 har fortsatt för att öka samverkan mellan föreningar, enskilda och staden i syfte att främja äldres hälsa och välbefinnande.• Folkhälsoplaneraren har svarat för samordning tillsammans med enhetschef vård och omsorg, samt skrivit rapport.• Vård och omsorg har svarat för större delen av kostnaderna.	<p>Folkhälsorådet pekade 2015 på behovet av att minska ensamhet och främja hälsa och välbefinnande bland äldre. I dialog med enhetschefen för vård och omsorgs förebyggande verksamhet konstaterades att tätare samverkan mellan staden och olika föreningar och andra aktörer i centrala Mölndal skulle vara värdefull.</p> <p>En ettårig process startade hösten 2015. Processledare Thomas Herrman anlätades för hela perioden som stöd för att kunna driva en starkt medskapande process. Vid ett första inledande möte deltog ett 20-tal personer från 14 olika organisationer. Vid mötet konstaterades att det finns stort engagemang och vilja att samverka. Ytterligare förberedande möten hölls och i april 2016 deltog ett 50-tal personer i en arbetskonferens enligt metoden Open Space. Vid konferensen väcktes 18 frågor/teman som resulterade i 12 handlingsplaner. Vid slutet av året finns arbetsgrupper runt åtta av planerna.</p> <p>Arbetet har lett till ökade kontakter och gett forum för samverkan. Flera aktiviteter har genomförts, många har anordnats av olika organisationer tillsammans. Exempel är caféträffar för demenssjuka och anhöriga, föreläsningar och samtal kring existentiell hälsa, liksom ålderism, initiativ kring Allaktivitetshus, informationsträffar med vårdcentraler, visning på stadsmuséet mm. Frågan om boende för äldre har lyfts, liksom formerna för dialog mellan äldre och förtroendevalda. Nätverket som bildats kommer att fortsätta träffas. Arbetet har dokumenterats i en rapport.</p>

Vilka är de viktigaste effekterna (resultat/lärdomar) av insatserna?

Rådets vilja att uppmärksamma äldres hälsa och välmående har mynnat ut i ett arbete som hittills lockat ett relativt stort antal personer att medverka. Arbetsformerna med medskapande metoder har lett till ett kreativt arbetsklimat. Många av deltagarna har upplevt det mycket positivt att alla fått utrymme och att deras kunskap tagits tillvara. Man har känt sig behövd. Dialogerna har också inneburit att alla deltagare ökat sin kunskap och förståelse för varandras olika perspektiv och roller. Vid första mötet konstaterade vi tillsammans att det finns många engagerade personer, mycket kunskap och stor vilja att verka för äldres hälsa och välbefinnande, men att strukturer för samverkan helt saknades. Detta blev grunden för det fortsatta arbetet. Efter ett år har många av de effekter som förväntades på kort och medellång sikt uppnåtts. Kontakter har skapats, nätverk finns och frågor har lyfts. Mera långsiktiga effekter, såsom att minska antalet ensamma äldre, behöver följas upp om två-tre år. Processen knyter an till det politiska uppdraget om att utveckla samverkan med civilsamhället.

Fokusområde: Goda levnadsvanor – Fysisk aktivitet och goda matvanor

Fler ska vara fysiskt aktiva i vardagen – Minskat stillasittande

Insats	Form	Händelser under 2016
Öppen idrottshall och motion i Balltorp 7 000 kr	<ul style="list-style-type: none"> Finansiering av ledare till eftermiddagsöppen idrottsverksamhet för barn i Balltorp 	Vid tio tillfällen fredag eftermiddag, under vårterminen hölls gymnastiksalen i Balltorpsskolan öppen för barn i 6-12 års ålder. Syftet var att erbjuda en positiv mötesplats. Ledare var ungdomar som anställdes av fritidsgården i Balltorp. Folkhälsorådet bidrog till en del av ledararvodet.
Mammaträning 5 000 kr	<ul style="list-style-type: none"> Mammaträning i Lindome 	Bidrag till träning för mammor på familjecentralen i Lindome. Samverkan med lokal tränare.
Aqua-Mix 45 000 kr	<ul style="list-style-type: none"> Ekonomiskt stöd till aktiviteter för överviktiga barn – fyra grupper under året 	Barn som har övervikt och är i åldrarna 6-14 år erbjuds vattenaktiviteter i Streteredsbadet. Detta sker i samverkan mellan Barnmedicinmottagningen, Streteredsbadet och folkhälsorådet. Syftet är fysisk aktivitet, rörelseglädje, gemenskap och stärkt självkänsla. Aqua Mix testades första gången hösten 2010 och sedan dess har 24 grupper genomförts. Barnläkarna rekommenderar AquaMix och under året deltog ca 15 barn. Totalt har nära 80 barn deltagit (flera mer än en termin). Aktiviteterna erbjuds till subventionerat pris.
Nätverk primärvård	<ul style="list-style-type: none"> Samordning av nätverk primärvård 	I nätverket har ingått distriktssköterskor från samtliga vårdcentraler (privata och offentliga), lokala rehabaktörer och Balansens samordnare. Syftet har varit att bli samordna aktiviteter som kunnat presenteras via Balansen. Nätverket ingår i primärvårdens närområdesplan och har varit en del av det regelbundna lokala folkhälsoarbetet. Under året har nätverket endast träffats en gång eftersom förutsättningarna kring Balansen förändras.

Andra viktiga insatser:

Ökad cykling	<ul style="list-style-type: none"> På egna ben till och från skolan Arbete för ökat antal resor med cykel 	<p>Sedan flera år pågår arbete för nya resvanor och tekniska förvaltningen gör en rad insatser som också bidrar till att fler rör sig i vardagen. I kampanjen På egna ben till skolan deltog 30 klasser med totalt 748 elever under 2016, genom att gå och cykla till skolan.</p> <p>Målet är att antalet cykelresor ska öka med 6,5 % per år. Regelbundet genomförs cykelprojekt och kampanjer, cykelvägarna förbättras, cykelmätningar görs och service till</p>
---------------------	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Cykelvänlig arbetsplats • Vintercyklist • Bibliotekscykel 	<p>cyklister i form av skyltar, cykelpumpar med mera underhålls.</p> <p>Projektet Cykelvänlig arbetsplats är ett koncept framtaget av Västra Götalandsregionen som riktar sig till arbetsplatser som underlättar för sina anställda att resa med cykel till jobbet. 2016 var första året och 12 arbetsplatser deltog i projektet.</p> <p>Sedan flera år drivs vintercykelprojekt. 2016 var första året Mölndal medverkade i ett regionalt projekt kallat Vintercyklist där syftet är att få sommarcyklister att fortsätta cykla på vintern, som annars hade tagit bilen till jobbet. 40 vintercyklister cyklar mellan december och mars och rapporterar in regelbundet om vinterväg-hållningen på cykelvägarna.</p> <p>På tre bibliotek i Mölndal finns det möjlighet att låna hem en elcykel på sitt bibliotekskort för att få chansen att testa innan man själv köper en. En ny cykel har köpts in till stadsbiblioteket för att avlasta kön.</p>
<p>Minskat stilla-sittande bland äldre</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Träffpunkterna arrangerar träningspass med 250-300 deltagare varje vecka 	<p>Träffpunkterna för seniorer arrangerar varje vecka olika former av träningspass som passar den som är äldre eller mindre rörlig. Varje vecka deltar runt 250-300 seniorer. Av dessa deltar runt 115 personer i sittgympa varje vecka. Runt 45 personer tränar yoga, stavgång lockar ett tiotal personer per vecka och ytterligare ett 80-tal deltar i olika former av gruppträning såsom vattengympa, zumba, rosenrörelser.</p>

Vilka är de viktigaste effekterna (resultat/lärodomar) av insatserna?

???

AquaMix är en uppskattad verksamhet. Inom grundskolan har insatser gjorts för få in metoder för återhämtning under dagen, för både barn och vuxna. Träffpunkternas aktiviteter för motion och rörelse är mycket uppskattade och välbesökta. Staden har under flera år aktivt arbetat för nya resvanor, bl a med cykel. Ökad cykling bidrar både till bättre miljö och till hälsa. Att underlätta för cyklister är en fråga som finns med i stadens arbete med ny trafikstrategi och även i arbetet med ny översiktsplan. Generellt sett är allt arbete som görs för att minska stilla-sittandet värdefullt!

Fokusområde: Goda levnadsvanor – Drogförebyggande arbete

Tonårstiden fri från tobak, alkohol och droger

Insats	Form	Händelser under 2016
<p>Alkohol- tobaks- och drogförebyggande arbete 30 000 kr (exkl samordnare)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ungdomar har delat ut foldrar vid Systembolagen med budskap till vuxna i samband med skolavslutningen. • Formulering av mål för gemensamt uppdrag kring ANDT • Träffar med nätverk för samverkan i ANDT-arbete • Rådet har finansierat samordnare 25-30 %. 	<p>ANDT-arbetet bygger på att många aktörer samarbetar. Arbetet fokuserar på att begränsa tillgängligheten, att begränsa de ungas efterfrågan och på opinionsbildning för att stärka normen om en tonårstid fri från alkohol, tobak och droger. Insatser görs för att stärka föräldrar i att sätta gränser och för att öka kunskapen om konsumtionen bland unga. Dessutom ska arbetet bidra till att strukturerade och effektiva metoder används. Stadens tillsynsroll är också viktig. ANDT-arbetet drivs och samordnas av brotts- och drogförebyggande samordnare och folkhälsosamordnare tillsammans. Under 2016 har dock brottsförebyggartjänsten varit vakant och personbyte skett i rollen som folkhälsosamordnare.</p> <p>I samband med skolavslutningen delade ungdomar ut flyers till vuxna utanför Systembolaget i centrum, med budskapet att tonåringar och alkohol inte hör ihop. Tidigare år har detta varit en av flera aktiviteter inom kampanjen Tänk om, som samordnats av länsstyrelsen. Kampanjen som helhet drevs dock inte under 2016, men återkommer med målgruppen unga vuxna under 2017.</p> <p>Nätverket för ANDT-arbete med representanter från grundskola, gymnasium, kultur och fritid samt socialtjänst och polis har fortsatt att träffas. Dokumentet ”Inriktning och mål för ANDT- arbetet i Mölndal 2015-2017” ligger till grund för arbetet och det återkopplas till styrgruppen för SSPF (samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid).</p> <p>Under året har utbildningar om drogsituationen bland unga och tecken att vara vaksam på ordnats för elevhälsoteamen på stadens högstadieskolor.</p>
<p>CAN-enkäten – om ungas drogvanor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Genomförande av CAN-enkäten i skolor 8 samt år 2 på gymnasiet. 	<p>Västra Götalandsregionen samordnar genomförandet av den sk CAN-enkäten som genomförs bland elever i årskurs 8 samt 2 på gymnasiet. Enkäten besvaras på skoltid. Enkäten genomfördes våren 2016, i nära nog samtliga kommuner i länet. Rapporten levererades i november och har presenterats för styrgruppen SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid). Fortsatt spridning sker under våren 2017. (CAN= Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning)</p>

Föreningar kring gemensam policy	<ul style="list-style-type: none">• Stöd till tretton föreningar som utarbetat en gemensam policy kring ANDT-förebyggande arbete	En gemensam föreningspolicy för ANDT-förebyggande arbete togs fram 2014 på initiativ av en grupp föreningar och i samverkan med SISU. De tretton föreningar som undertecknat policyn har fått fortsatt stöd i form av material, uppföljningsträffar och inspiration. Tillsammans når de över 8000 aktiva. Föreningarna har efterfrågat en broschyr om ANDT riktad till föräldrar som har barn i de föreningar som är med i det gemensamma policyarbetet. En sådan har tagits fram och broschyren ska spridas. I oktober ordnades en föreläsning med Johan Öhman, folkhälsochef Kristinehamn om doping och dess konsekvenser- <i>Är du säker på att du inte är dopad?</i> Alla föreningar i staden bjöds in, 30 personer kom och föreläsningen var uppskattad.
---	--	---

Vilka är de viktigaste effekterna (resultat/lärdomar) av insatserna?

Andelen tonåringar som dricker alkohol är fortsatt historiskt låg, lokalt såväl som nationellt och regionalt. Det finns flera tänkbara orsaker till den minskade alkoholkonsumtionen. Föräldrar har mindre tillåtande attityder till alkohol och landets kommuner har under ett tiotal år bedrivits strukturerat, långsiktigt och samordnat förebyggande arbete. Andra faktorer som lyfts fram är dels hälsotrend bland unga, dels att många unga idag umgås med likasinnade vänner via sociala medier och spel, och inte utsätts för gruppträck kopplat till alkohol. Nystarten av ANDT-arbetet i Mölndal 2015 gav ny energi. Arbetet fortsätter även om personalförändringarna under 2016 inneburit viss paus i arbetet.

Föreningarnas initiativ till och intresse för en gemensam policy i ANDT-frågor är fortsatt mycket värdefullt. Arbetet sker i dialog med föreningarna och utformas efter deras intresse och behov av stöd. Föreningarna har uttryckt att de uppskattar arbetssättet och stödet de får från staden och SISU. Samarbetet mellan föreningarna ger mervärde, till exempel genom att samtliga föreningar bjöds in till föreläsningar. Under uppföljningsträffarna har vikten av regelbundna träffar och kontinuerligt stöd poängterats.

Fokusområde: Utveckling och strategiska insatser

Folkhälsoperspektivet ska finnas i verksamheternas vardag

Insats	Form	Händelser under 2016
Folkhälsorådet – ny roll och nya arbetsformer	<ul style="list-style-type: none"> Folkhälsorådet har haft sex sammanträden under året Fokus har varit på att utveckla rådets roll och arbetsformer 	<p>Under slutet av 2015 initierade presidiet ett arbete för att förnya rådets arbetsformer, för att bättre kunna verka för social hållbarhet och stödja Vision Mölndal 2022. Detta förankrades med kommunstyrelsens arbetsutskott och återrapportering skedde i mars 2016. Rådet kommer successivt att ta en allt mera strategisk roll. Det innebär att ansvar och budget för operativa delar av folkhälsoarbetet har förts över till kultur- och fritidsnämnden från 2017.</p> <p>Folkhälsorådet har haft sex sammanträden under 2016. Två möten har varit i form av workshops. Vid det ena tillfället arbetade rådet fram kommande prioriteringar utifrån välfärdsrapporten. Vid det andra tillfället diskuterades lämpliga arbetsformer för rådet och för samverkan med nämnderna. Detta skedde tillsammans med inbjudna förtroendevalda från några nämnder. Presidiet har träffats vid fem tillfällen och även gjort studiebesök i Partille och Kungälv.</p>
Sociala värden i stadsutveckling	<ul style="list-style-type: none"> Samordning och workshop med olika kommunala handläggare och forskare 	<p>Mölndals stad och MölnDala medverkar i forskningsprojekt som finansieras av Centrum för management i byggsektorn (CMB) och genomförs av RISE – Research Institutes of Sweden (fd SP). Syftet är att utveckla verktyg för att mäta sociala värden vid stadsomvandling. Hur ska vi anlägga nya områden eller omvandla gamla, så att de genererar en så hög livskvalitet och så god hälsa som möjligt, på ett så rättvist sätt som möjligt? Hur skapar vi områden som är socialt hållbara? Folkhälsoplaneraren samordnar Mölndals medverkan. En workshop genomfördes under våren för att ge forskarna en bild av dagens arbetssätt och rutiner. Intervjuer har skett under hösten. Även Älvstranden Utveckling i Göteborg deltar.</p>
Välfärdsrapport 2016 68 000 kr	<ul style="list-style-type: none"> Välfärdsrapport 2016 togs fram under våren. 	<p>En välfärdsrapport togs fram under våren 2016 och presenterades för fullmäktige i september. Rapporten är en sammanställning av såväl registerdata som svar från enkäter. I fem kapitel presenteras <i>Förutsättningar för god och jämlik hälsa, Fysisk och psykisk hälsa, Delaktighet och inflytande, Familj, relationer och barns uppväxtvillkor</i> samt <i>Goda levnadsvanor</i>. Rapporten lyfter också fram skillnader i hälsa mellan olika grupper och till exempel samband mellan levnadsvanor och psykisk hälsa. Tanken är att rapporten ska bidra med kunskap som underlag för planering och fördelning av resurser. Rådet använde rapporten under hösten för att arbeta fram prioriteringar för kommande år.</p>

<p>Hållbarhetsveckan 15 000 kr</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Medverkan i planering och samordning • Delfinansiering av tryckkostnad av program till alla hushåll 	<p>Hållbarhetsveckan arrangerades för tredje året i rad och genomfördes den 16-22 april. Veckan innebar en möjlighet för föreningar, organisationer, studieförbund, företag, enskilda personer och offentliga verksamheter att själva till exempel arrangera aktiviteter, bjuda in till samtal, ordna loppis eller berätta om goda exempel. Folkhälsoarbetet var representerat i projektgruppen som svarade för planering och samordning. Programmet distribuerades till samtliga hushåll.</p>
<p>Kompetensutveckling, nätverk och samverkan 4 000 kr</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetensutveckling • Konferenser och seminarier • Nätverksarbete och erfarenhetsutbyte med andra kommuner • Material och litteratur 	<p>Folkhälsoplanerarna från kommunerna inom Hälso- och sjukvårdsnämnd Västra samlas regelbundet för att byta information och erfarenheter. Social hållbarhet har varit i fokus under året. Rådets ledamöter har deltagit i de samlingar som HSN bjudit in till för diskussioner om social hållbarhet och fullföljda studier. Presidiet har gjort studiebesök i Partille och Kungälv för att inspireras vad gäller rådets arbetsformer.</p>

Vilka är de viktigaste effekterna (resultat/lärdomar) av insatserna?

Begreppen social hållbarhet och folkhälsa blir successivt mera konkreta, men ännu återstår arbete för att hitta en gemensam syn och ett gemensamt språk kring dessa områden. Rådets arbete med att utveckla sin roll har varit konstruktivt och involverat många. Nya arbetsformer kommer att formas efter hand, bland annat för dialog med olika nämnder. Rådet kommer från 2017 att bidra med perspektiven folkhälsa och social hållbarhet i stadens budget- och målsamordningsprocess. De prioriteringar som rådet då lyfter fram kommer att kopplas till de övergripande mål som fullmäktige beslutat. Detta innebär ytterligare ett stort steg i arbetet med att integrera social hållbarhet och folkhälsa i styrning och ledning. Rådets arbete under året influerar också diskussionen om den politiska organiseringen från nästa mandatperiod.

Ekonomisk redovisning 2016

Nedan redovisas budget och slutliga kostnader. Finansieringen av både folkhälsoråd och folkhälsoplanerare sker i samverkan mellan Hälso- och sjukvårdsnämnd Väster och Mölndal stad. Under 2014 har HSN bidragit med 701 000 kr och Mölndals stad med 705 000 kr.

Finansiering

Intäkter - Bidrag	Budget	Utfall
HSN	740 000 kr	740 000 kr
Staden	705 000 kr	705 000 kr
Överskott från 2015	20 000 kr	20 000 kr
Totalt intäkter	1 465 000 kr	1 465 000 kr

Kostnader

Tjänst	Budget	Utfall
Personalkostnader (1 tjänst + 50% under elva månader)	880 000 kr	865 000 kr
Lokal, telefon, it, utbildning etc	90 000 kr	85 000
Summa tjänst	970 000 kr	950 000 kr

Insatser enligt verksamhetsplan	Budget	Utfall
Delaktighet, inflytande o jämlik hälsa inkl samordnare Balansen	120 000 kr	195 000
Barns uppväxtvillkor	160 000 kr	130 000
Åldrande med livskvalitet	10 000 kr	15 000
Goda levnadsvanor -Fysisk aktivitet och matvanor	60 000 kr	60 000
-Drogförebyggande arbete	70 000 kr	30 000
Utveckling och strategiskt arbete	75 000 kr	85 000
Summa verksamhet	495 000 kr	515 000 kr

Totalt kostnader	1 465 000 kr	1 465 000 kr
-------------------------	---------------------	---------------------

Ledamöter i folkhälsorådet

Förtroendevalda:

Pernilla Övermark (S) ordförande
Marianne Ahlborg (L) 1 vice ordförande
Merjem Maslo (M) 2 v ordförande
Georges Absim (S)
Gunilla Arneström (MP)
Dagmar Callgard (L)
Tomas Angervik (S)

Mölnadal stad
Hälso- och sjukvårdsnämnd Västra
Mölnadal stad
Mölnadal stad
Mölnadal stad
Mölnadal stad
Hälso- och sjukvårdsnämnd Västra

Tjänstemän har medverkat vid behov

Sekreterare och föredragande

Hillevi Funck, folkhälsoplanerare

Mera information

Folkhälsoplanerare Hillevi Funck, Mölnadal stad
Telefon: 031- 315 13 15
e-post: hillevi.funck@molndal.se